

Novela o výruboch z dielne Ministerstva životného prostredia dramaticky ohrozí samosprávy

BRATISLAVA - 14. máj 2024. Starostovia bratislavských mestských častí Staré Mesto, Nové Mesto a Lamač kritizujú predkladanú novelu zákona o ochrane prírody a krajiny. Zmena sa podľa nich závažným spôsobom dotkne aj samospráv, ktorých orgány ochrany prírody posudzujú žiadosti o výruby na území miest a mestských častí.

„Nachádzame sa v časoch, kedy potrebujeme najviac bojovať proti klimatickej kríze, zazelenat' a ochladzovať naše prehrievané mestá, chrániť vzrastlé stromy, ktoré sú našimi pľúcami,“ hovorí starosta Starého Mesta Matej Vagač, dlhoročný ochranár a aktivista. Podľa starostov spočíva devastačný dopad takejto zmeny najmä v znížení počtu stromov podliehajúcich správne konaniu. Do takéhoto výrubového konania sa môže zapojiť verejnosť, orgán ochrany prírody preskúma oprávnenosť žiadosti a v neposlednom rade určí náhradnú výsadbu alebo finančnú náhradu po vyrúbaní.

Novela predložená v skrátenej legislatívnej konaní do Národnej rady Slovenskej republiky mení znenie zákona zvýšením limitu obvodu kmeňa stromov, do ktorého sa súhlas na výrub dreveniny nevyžaduje. Z pôvodného obvodu 40 cm sa má rúbať bez súhlasu až do 80 cm. *„Samosprávy pritom na svojom území rozhodujú v cca 70% prípadov práve o výrube stromov s obvodom medzi 40 az 80 cm. Väčších stromov, čiže nad 80 cm, je výrazná menšina,“* dodáva Vagač.

Envirorezort v dôvodovej správe argumentuje potrebu vzniku novely sprehľadnením krajiny, čo podľa ich slov možno považovať za významné preventívne opatrenie na zníženie nebezpečných kolízií človeka s medveďom hnedým. Zastavané územia miest a obcí však z návrhu zmeny zákona nie sú nijako špeciálne vyňaté. *„Je úplne nemysliteľné, aby sa takáto novela prijatá v skrátenej legislatívnej konaní dotýkala aj miest a obcí,“* hovorí staromestský starosta. Zmena zákona by pritom mohla jasne definovať, že sa takéto ustanovenia budú týkať iba oblastí s vyhlásenou mimoriadnou situáciou týkajúcou sa medveďov. *„S medveďmi sme v Starom Meste ešte naozaj problém nemali,“* dodáva.

Hoci sa novela ministra Tomáša Tarabu nedotkne záhradkárskych osád, cintorínov či verejnej zelene, výrazne uľahčí proces a ušetrí financie najmä developerom. Pritom práve výstavba a zahustenie urbanizovaných oblastí stojí za veľkým množstvom úbytku zelene, ktorá by mala byť adekvátne nahradená. *“Uvediem príklad z neslávného výrubu na Drotárskej ceste, bol to hrozný pohľad. Spoločenská hodnota takmer 90 vyrúbaných stromov bola vyčíslená okolo 75 000 eur. V tejto sume boli v Starom Meste alebo vysadené stromy, alebo nám boli prevedené financie, ktoré sme investovali do starostlivosti a rozvoja zelene a verejných priestranstiev. Čiže sa vrátili ľuďom, obyvateľom, ktorí o tieto stromy prišli,“* približuje staromestský starosta. Rovnaký prípad spomína v súvislosti s plánovanou Nemocnicou Rázsochy, kde prebehol výrub stoviek stromov. Aká kompenzácia straty zelene by pre danú mestskú časť pripadla s takouto platnou novelou, je otázne. Isté však je, že by veľká časť stromov nespĺňala podmienky výrubového konania a bola by vyrúbaná bez adekvátnej náhrady.

ODDELENIE KOMUNIKÁCIE

Miestny úrad Bratislava-Staré Mesto, Vajanského nábrežie 3, 811 02 Bratislava

Orgán ochrany prírody MČ Bratislava-Staré Mesto v roku 2022 posudzoval 84 žiadostí o výrub. V týchto konaniach bol povolený výrub 548 stromov a 1457 m² krov a krovitých porastov v celkovej spoločenskej hodnote 345 890 eur. Z týchto výrubov predstavuje verejné priestranstvo do 20 % a približne 80 % tvoria práve súkromné pozemky, ktorých by sa zmena dotkla. *„Predstavte si, že by sme o väčšinu týchto financií, peňazí, ktoré investujeme späť do výsadby a starostlivosti o zeleň, prišli. Tá zeleň by tu skrátka už nebola. Samosprávy na to nemajú rozpočtové možnosti. Doterajšie znenie zákona chránilo status quo množstva zelene v mestách a obciach, bol to na to jasne vytvorený nástroj, ktorý ide vláda znefunkčniť.“*

Problém vidia starostovia aj v samotnej náhradnej výsadbe, ktorá sa podľa Vagača môže stať *„iba akýmsi procesným intermezzom.“* V urbanizovaných oblastiach sa typicky vysádzajú stromy s obvodom 18 až 20 cm, miestami iba 12 až 14 cm. Zástupcovia samospráv majú obavu, že nakoľko tieto mladé stromy nedosiahnu obvod 80 cm ani po 20 rokoch rastu, môžu byť následne vyrúbané bez povolenia, teda aj bez ďalšej náhradnej výsadby.

„V mestách a obciach pritom žije približne 54 % obyvateľstva Slovenskej republiky. Aj na ich životnom prostredí záleží,“ hovorí Matúš Čupka, starosta Nového Mesta. Viaceré samosprávy posledné roky hlásia, že tlak na ich rozpočet, je enormný. Situácii nepomohli ani rozsiahle výpadky v rozpočte, ktoré spôsobili rozhodnutia predošlých vlád.

Starostovia troch bratislavských mestských častí apelujú na poslankyne a poslancov NR SR, aby novelu zákona v jej pôvodnom znení neschválili. *„Pokiaľ je skutočným dôvodom sprehľadnenie krajiny pre problém s medveďmi, nevidíme dôvod, aby zastavané územia miest a obcí neboli z tejto zmeny explicitne vyňaté,“* hovorí Matej Vagač.

„Dobre formulovaný pozmeňujúci či doplňujúci návrh by túto ekologickú zhrozbu valiacu sa na mestá mohol ešte zvrátiť,“ dodáva Igor Polakovič, starosta mestskej časti Bratislava-Lamač. Zároveň kritizuje skrátené legislatívne konanie pre ktoré sa o plánovanej zmene mnohí starostovia a primátori ani nedozvedeli. Podľa zástupcov samospráv o návrhu neprebehla riadna diskusia za prítomnosti dotknutých strán a odborníkov, prerokovanie neprebehlo so Združením miest a obcí Slovenska, Úniou miest Slovenska či občianskymi združeniami, ktoré sa venujú životnému prostrediu a ochrane prírody. Novela neprešla ani medzirezortným pripomienkovým konaním.

„Riadne výrubové konanie je legitímne žiadaný proces, ktorý má veľký zmysel. Aj Aarhuský dohovor, dokument, ktorý je pre naše životné prostredie mimoriadne dôležitý, v druhom pilieri hovorí o účasti verejnosti na rozhodovacom procese. Takáto účasť, participácia na rozhodovaní o stromoch a zeleni, by bola v mnohých prípadoch nerealizovaná. Občania by sa o výruboch stromov s obvodom do 80 cm ani len nedozvedeli,“ uzatvára Matej Vagač, starosta Starého Mesta.

Starostovia žiadajú stiahnuť tento návrh zmeny zákona z rokovania NR SR a dať ho do medzirezortného pripomienkového konania, aby sa k novele mohli všetci dotknutí vyjadriť. Nielen starostovia a primátori, ale aj verejnosť a odborníci z oblasti ochrany životného prostredia.